

Handleiding voor de afname van de toetsen wiskunde BW 5.11 en BW 5.21 (einde vijfde leerjaar / begin zesde leerjaar)

Algemene instructies

- De toets dient afgenomen te worden bij de ganse klasgroep.

Bij alle kinderen die in het **deelnemende leerjaar** zitten, dient een toets afgenomen te worden, ook de kinderen die het leerjaar overdoen of er in de loop van het schooljaar bijgekomen zijn. De toets wordt normaliter klassikaal afgenomen, onder leiding van een leerkracht.

Voor dit toetsmoment (einde vijfde / begin zesde leerjaar) zijn er standaard twee toetsversies voorzien (BW 5.11 en BW 5.21). De twee versies kunnen van de volledige klasgroep tegelijkertijd worden afgenomen in ongeveer *één lesuur*.

Versie BW 5.11 is bedoeld voor leerlingen die op het vorige toetsmoment (einde vierde leerjaar / begin vijfde leerjaar) in vergelijking met de SiBO-referentiegroep tot de 35% laagst scorende leerlingen horen, versie BW 5.21 voor de overige leerlingen. Een aanduiding van de meest aangewezen versie vindt u in het bestand met de individuele vaardigheidsscores die u bij de schoolfeedback voor het vorige toetsmoment bezorgd werd.

Werden bij deze leerlingen nog geen eerdere toetsen uit de reeks wiskunde afgenomen, dan geeft u in principe alle leerlingen versie BW 5.21. Enkel de leerlingen voor wie die versie volgens u echt te moeilijk is, in die zin dat ze volgens u nauwelijks enige opgave van deel 2 (het zelfstandig af te leggen deel) zouden kunnen oplossen, geeft u versie BW 5.11.

In heel uitzonderlijke gevallen kunt u voor sommige leerlingen een makkelijker toets (b.v. BW 4.21) of een moeilijker toets (b.v. BW 6.11) afnemen. Die leerlingen dient u dan wel apart te nemen.

- **Wanneer wordt de toets afgenomen?**

Wanneer u de toets als eindmeting voor het vijfde leerjaar gebruikt, neemt u die best einde mei/begin juni af.

Gebruikt u de toets als beginmeting voor het zesde leerjaar, dan neemt u ze best in de tweede helft van september of ten laatste de eerste week van oktober af. (Hoe later u ze afneemt, hoe hoger het beginniveau van de leerlingen en dus hoe lager hun leerwinst.)

- **Wat als een kind afwezig is vanwege ziekte of een andere reden?**

Indien een leerling afwezig is op het moment dat de toets wordt afgenomen, dient hij/zij, indien mogelijk, nog binnen een redelijke termijn getoetst te worden. Dit gebeurt bij voorkeur niet meer dan één week later. Anders wordt het moeilijk de scores nog te vergelijken met die van de andere leerlingen.

De toetsafname

Het is de bedoeling dat de toets in alle scholen op een vergelijkbare manier wordt afgenomen. De 'standaardisatie van de toetsafname' en een objectieve houding van de toetsleider zijn absolute voorwaarden om de toetsresultaten van uw kinderen te kunnen vergelijken met de gegevens van de referentiegroep. Daarom zouden we u willen vragen om de richtlijnen in deze handleiding zo nauwkeurig mogelijk te volgen. Deze richtlijnen maken het immers mogelijk dat alle toetsleiders de toets op dezelfde wijze afnemen.

De toetsleider zorgt voor een toetsituatie waarin de leerlingen op een rustige manier en zonder bijkomende hulp kunnen werken aan de voorgelegde opgaven. Dat vereist soms dat men de tafeltjes of banken enigszins herschikt en verder uit elkaar plaatst in het lokaal. De toetsleider zorgt voor een gemoedelijke, maar toch zakelijke en objectieve werksfeer.

Als de leerlingen met twee aan één bank zitten, zorgt u ervoor dat ze niet kunnen zien wat hun buur invult.

Opvallende aanwijzingen (op het bord, aan de muur, ...) die verband houden met het oplossen van de toets, dienen in de mate van het mogelijke verwijderd of bedekt te worden (getallenassen, benamingen, kalender, ...). Het is immers de bedoeling dat de leerlingen de toets oplossen zonder visuele steun en ook geen bijkomende uitleg krijgen van de toetsleider.

De toets bestaat uit twee delen, een geleid en een zelfstandig deel, en zal in totaal ongeveer één lesuur in beslag nemen.

★ **Geleid deel:** De eerste vijf opgaven (op pagina 3) zijn voor beide versies dezelfde en worden GELEID afgenomen. Dit betekent dat de toetsleider elke opgave hardop voorleest en dan voldoende tijd geeft aan de leerlingen om de oplossing te zoeken en neer te schrijven. Het werk- of oplostempo wordt dus voor de eerste vijf opgaven voor alle leerlingen van de klas gelijk gehouden. De toetsleider moet een tempo aanhouden dat de gemiddelde leerling ruim de tijd geeft om te volgen. Als de meeste leerlingen klaar zijn met de opgave, wordt er verder gegaan naar de volgende opgave.

Let wel: deze opgaven tellen ook mee voor de toets. Het is NIET de bedoeling dat u de oplossing bespreekt of het juiste antwoord geeft.

★ **Zelfstandig deel:** Alle volgende opgaven worden ZELFSTANDIG door de leerlingen opgelost. Bij het begin geeft de toetsleider enkel een algemene instructie. Daarna lossen de leerlingen zelfstandig de oefeningen op aan hun eigen tempo. Tijdens de afname wordt geen verdere uitleg gegeven. Wie klaar is, dient zijn toetsblad in bij de toetsleider. Het is zeker geen snelheidstest. In principe krijgt elke leerling zoveel tijd als hij/zij nodig heeft.

Gezien de oefeningen niet naar moeilijkheidsgraad geordend zijn, verdient het wel aanbeveling om erover te waken dat leerlingen niet te lang bij één opgave blijven "hangen". Als blijkt dat een leerling een oefening echt niet kan, spoort u hem of haar best aan die oefening over te laten en een volgende opgave te proberen.

Als de leerlingen minstens 30 minuten tijd hebben gehad en 90% van de klas klaar is met de toets, mag de toets worden afgebroken.

Toetsmateriaal

Naast hun toetsboekje hebben de kinderen enkel schrijfgierief (een balpen of potlood) en een wit (klad)blad nodig.

Ander materiaal dat voor afleiding kan zorgen of als hulp kan dienen bij het oplossen van de toets (bijvoorbeeld een meetlat of tekendriehoek) kan best van de bank verwijderd worden. De leerlingen mogen GEEN gebruik maken van een zakrekenmachine.

Benodigd materiaal voor elke leerling:

- Toetsboekje (naam van de leerling laten invullen!)
- Potlood of balpen
- Wit blad; dit witte blad dient als kladblad én als afdek- of meeschuifstrook.

Benodigd materiaal voor de toetsleider:

- Toetshandleiding
- Een blanco toetsboekje
- Enkele reservepotloden of -balpennen

Het gebruik van het witte blad als afdekstrook wordt vooraf aan de kinderen uitgelegd en gedemonstreerd op een blanco toetsboekje. Het blad wordt steeds boven de opgave gelegd die men zal oplossen. Zodra het antwoord is neergeschreven of aangeduid, schuiven de leerlingen het blad onmiddellijk één lijn of opgave naar beneden. Zo wordt het nieuwe item aangewezen en blijven de reeds opgeloste oefeningen verborgen.

Wat met kinderen die in de klas extra (compenserende) hulpmiddelen mogen gebruiken?

U mag hen die middelen ook bij deze toets laten gebruiken als u dat het meest wenselijk vindt. U plaatst in dat geval een aantekening op de voorpagina van het toetsboekje. Bij het invoeren van de toets in ons scholenportaal vinkt u bij deze leerling het vakje “extra hulpmiddel gebruikt” aan. Voor deze kinderen wordt wel een vaardigheidsscore berekend, maar hun resultaten worden verder niet in de analyses voor de schoolfeedback opgenomen.

Op de volgende bladzijden vindt u de toetsinstructies voor de toets wiskunde BW 5.11 en BW 5.21. De woordelijke instructies worden cursief en vet weergegeven. Begeleidende aanwijzingen staan in een gewoon lettertype.

Afname-instructies voor toets BW 5.11 en BW 5.21

Vooraleer de toetsboekjes uit te delen, geeft de toetsleider een korte inleiding waarin hij de bedoeling van de toets wiskunde toelicht.

Vandaag lossen we een wiskundetoets op.

Deze toets wil nakijken of jullie de leerstof van het vijfde leerjaar hebben begrepen en hoe goed jullie oefeningen over deze leerstof kunnen oplossen.

Het is een toets waarin je ook moeilijke opgaven zult aantreffen.

Probeer zoveel mogelijk oefeningen juist te maken.

Als er een opgave is die je niet kan oplossen, laat je die open.

Je kunt die moeilijke oefeningen misschien nog eens proberen als je klaar bent met alle andere opgaven.

De toetsleider vraagt dat enkel schrijfgerief op de banken aanwezig is. Leerlingen die samen op een bank zitten, plaatsen een 'scheidingsmuurtje'. De toetsleider geeft alle leerlingen een toetsboekje en een wit kladblad.

Iedereen heeft een toetsboekje en een wit kladblad gekregen.

Je hebt ook een balpen of een pen op je bank.

De toetsleider toont een blanco boekje en doorbladert het even.

Het witte kladblad gebruiken we om berekeningen te maken en ook om de reeds ingevulde oefeningen van ons antwoordblad bedekt te houden. We schuiven dit witte kladblad dus steeds verder mee, van boven naar beneden.

De toetsleider toont het gebruik van het kladblad als afdekstrook op het blanco boekje.

In het boekje staan korte rekenopgaven. Jij moet die allemaal oplossen. Meestal moet je het resultaat van elke opgave in het lege antwoordhokje neerschrijven.

Bij sommige opgaven moet je kiezen uit vijf mogelijke antwoorden.

Wij gaan de eerste vijf opgaven samen maken. Luister goed. We beginnen met de eerste opgave.

De vijf opgaven op bladzijde 3 worden geleid afgenomen. Let wel: deze opgaven tellen ook mee voor de toets. Het is NIET de bedoeling dat u de oplossing bespreekt of het juiste antwoord geeft.

De toetsleider leest de eerste opgave voor.

... Vul nu je antwoord in, in het hokje. (Wijs het hokje aan.)

Je mag tussenbewerkingen opschrijven, juist boven of onder de opgave, als je dat wil.

Als ongeveer iedereen klaar is, leest de toetsleider de tweede opgave voor.

... Vul nu je antwoord in, in het hokje. (Wijs het hokje aan.)

Je mag tussenbewerkingen opschrijven, juist boven of onder de opgave, als je dat wil.

Als ongeveer iedereen klaar is, gaat de toetsleider verder.

De volgende opgaven zijn kleine vraagstukjes. Je schrijft je antwoord in het hokje EN daaronder mag je schrijven hoe je het antwoord gevonden hebt.

De toetsleider leest de derde opgave voor.

... Schrijf je bewerkingen onder de opgave. Noteer je antwoord in het hokje. (Kijk even rond om te zien of iedereen begrepen heeft hoe de vraag moet worden beantwoord.)

Ook bij de volgende opgave schrijf je je antwoord in het hokje en mag je je bewerking onder de opgave opschrijven.

De toetsleider leest de vierde opgave voor.

... Schrijf je bewerkingen onder de opgave. Noteer je antwoord in het hokje.

Als ongeveer iedereen klaar is, gaat de toetsleider verder.

We gaan nu naar opgave 5.

Bij opgave 5 staan vijf antwoordmogelijkheden. Daarvan is maar één juist. Trek een kring rond het juiste antwoord.

De toetsleider leest de vijfde opgave voor.

... Trek een kring rond het juiste antwoord. Er is maar één antwoord juist.

Als ongeveer iedereen klaar is met de vijfde opgave, gaat de toetsleider verder met de algemene instructie voor het zelfstandige deel.

Alle volgende opgaven maken jullie volledig zelfstandig. Wat je moet doen, staat steeds aangegeven bovenaan een reeks opgaven. Meestal moet je alleen je antwoord in het hokje noteren. Bij sommige opgaven mag je ook je bewerkingen opschrijven. Bij nog andere moet je een kring trekken rond het juiste antwoord. Er zijn lange en er zijn korte reeksen van opgaven. Maar je kunt boven de reeks steeds lezen wat je moet doen.

Er zijn ook enkele cijferopgaven bij. Ook bij die opgaven noteer je je antwoord in het hokje en mag je de bewerking in het boekje opschrijven. Ook dat staat duidelijk aangegeven bovenaan het blad. (De toetsleider toont het blad met de cijferopgaven en wijst de instructie aan.)

Boven de opgaven op de laatste twee pagina's (pagina 11 en 12) staat "Uit het hoofd". (De toetsleider toont de bladzijden in het toetsboekje.)

Al deze oefeningen moet je uit het hoofd uitrekenen. Je mag dus niet schriftelijk rekenen of cijferen op een kladblad. Indien je wil, mag je wel tussenuitkomsten noteren.

Iedereen werkt aan zijn eigen tempo. Als je klaar bent met de oefeningen van de vierde bladzijde ga je onmiddellijk verder met de opgaven van de vijfde bladzijde ... Zo werk je verder tot je klaar bent met alle oefeningen van het boekje.

Wie volledig klaar is met de toets geeft zijn boekje bij mij af en leest dan in stilte in een boek tot iedereen de toets heeft afgewerkt.

Zijn er nog vragen?

Tijdens het oplossen van de toets mag je geen verdere uitleg vragen. Ook als je een opgave niet goed begrijpt of niet weet hoe je die moet oplossen, mag ik je niet helpen. Je lost dus volledig zelfstandig en zonder hulp deze toets op.

Neem nu bladzijde 4 van het boekje. Je mag beginnen ...

Terwijl de leerlingen aan het werk zijn, loopt de toetsleider regelmatig eens door het lokaal en kijkt of iedereen op de juiste manier bezig is (bv. juist gebruik van de afdekstrook, slechts één antwoord omcirkelen bij de meervoudige keuzevragen, geen zakrekenmachine gebruiken ...).

Waarschijnlijk zullen sommige leerlingen hun toetsboekje al wat sneller indienen dan anderen. Het is belangrijk dat deze leerlingen in stilte bezig zijn zodat iedereen de toets rustig kan afwerken.

Er is in principe geen tijdslimiet voorzien. Maar wanneer bijna iedereen klaar is, waarschuwt de leerkracht dat er nog 5 minuten werktijd rest.